

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

DAGNY

TIDNING FÖR
SVENSKA
KVINNORÖRELSEN

UTGIFVEN GENOM FREDRIKA-BREMER-FÖRBUNDET AF FÖRENINGEN DAGNY

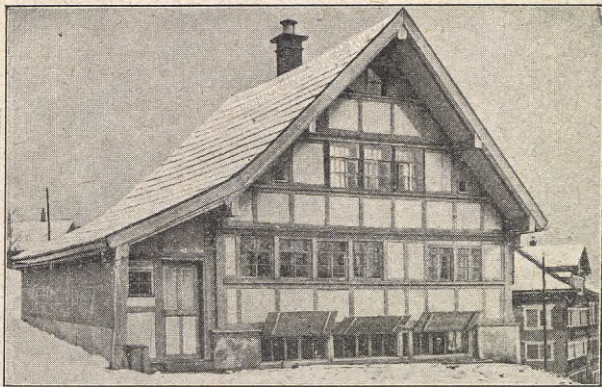
N:r 39.

Stockholm den 21 Oktober 1909.

2:a årg.

<p>Prenumerationspris: 1/4 år... kr. 4: 50 1/2 år... kr. 2: 50 3/4 " " " 3: 50 1 " " " 1: 25 Lösnummer 10 öre. Prenumeration sker såväl i landsorten som i Stockholm å närmaste postanstalt eller bokhandel.</p>	<p>Redaktion: Mästersamuelsgatan 51, en tr. Telefoner: Allm. 63 53. Riks- 122 85. Utgifningstid hvarje torsdag.</p>	<p>Redaktör o. ansvarig utgivare: ELLEN KLEMAN. Mottagningstid: Kl. 11—12. Sthlm 1909. F. Englunds Boktr.</p>	<p>Expedition och Annonskontor: Mästersamuelsgatan 51, en tr. Post- och telegrafadress: DAGNY, Stockholm.</p>	<p>Annonspris: 15 öre per mm. Enkel spaltbredd 50 mm. Marginalannons under texten 15 mm:s höjd per gång 10: —. Rabatt: 5 ggr 5 %, 10 ggr 10 % 20 ggr 20 %, 50 ggr 25 %. Annons bör vara inlämnad senast måndag f. m.</p>
--	--	--	---	---

Hemarbetet i Schweiz.

VÄFKÄLLARE HOS EN BONDE I APPENZELL.

Genom de öppna luckorna vid marken kommer det sparsamma ljuset in i källaren.

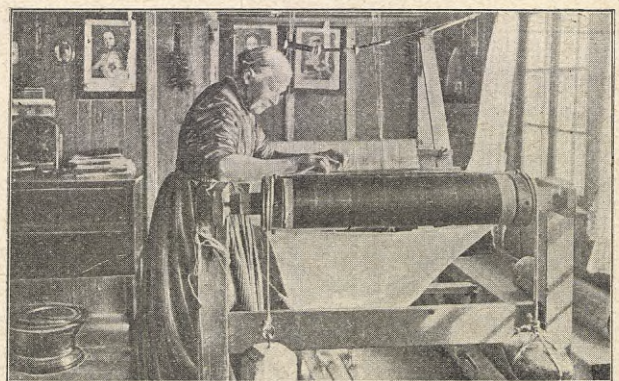
I ett föregående n:r af Dagny har den hela sommaren pågående schweiziska hemarbetsutställningen i korthet omnämnts. Några kompletterande anmärkningar torde dock vara af intresse i samband med några reproduktioner af de originella taflor ur hemarbetarnas lif, som illustrera utställningen.

Utmärkande för den schweiziska utställningen är dess officiella karaktär, ty ehuru initiativet först togs af schweiziska arbetareförbundet, omfattades företaget med lifligt intresse inom alla kretsar och ett anslag af 20,000 francs beviljades af förbundsstat och kantonen. Arbetsgivare tillhörande organisationer anmodades medgifva in-

samling af utställningsobjekt och kontrollera lämnade uppgifter om löner etc., så att dessa skulle bli så tillförlitliga och opartiska som möjligt. Endast sällan hände det, att arbetsgivare helt enkelt förbjödo sina hemarbetare att utlämna profver.

Hemarbetarnas antal i Schweiz uppgår till öfver 92,000, däraf c:a 73 % kvinnor. Häri äro icke inberäknade de c:a 25,000 barn under 14 år, som mer eller mindre syssetsättas inom hemindustrien. Dessa siffror visa nödvändigheten af en utredning af de ofta prekära förhållanden, under hvilka en så betydande del af landets befolkning lever.

En mönstergillt ordnad afdelning inom utställningen upptar den storartade sidenbandfabrikationen i Basel, som

SIDENVÄFVERSKA.

Promenaddräcker och Kappor

Vår stora mellangenre rekommenderas.
Elegant smak! Solidt arbete! Förmånliga priser!

GUSTAF HOLMBLOMS KAPPAFFÄR, NORRMALMSTORG

G. C. Holmbloms

drifves af femton firmor, de största bland Basels många miljonärshus. Af de inom sidenbandindustrien i Schweiz sysselsatta arbetarna äro öfver 10,000 hemarbetare, till stor del bosatta i och omkring Basel. Oftast idka de samtidigt landtbruk, hvilket dock ej är tillräckligt gifvande. Hemindustrien är i dessa trakter oundgänglig för befolkningen, som också har indirekt nytta däraf. Öfver 4,000 elektriska väfstolar ha af fabrikerna installerats i omgifvande byar, och den lätt tillgängliga elektriska kraften an-

LINNESÖMMERSKA I ZÜRICH.

vändes därför allmänt äfven för belysning eller i hushållets och jordbrukets tjänst.

Sidentyger fabriceras som bekant särskildt i Zürich, men hemarbetarna äro spridda öfver hela det inre Schweiz. Isynnerhet för de isolerade bergstrakterna med dess karga jordmån har handväfnaden varit en viktig förvärfskälla, tills den nu nästan utträngts af fabriksväfnaden. Men ehuru lönerna alltjämt sjunka, är hemarbetet i de fattigaste bygderna så eftersökt, att väfverskorna underbjuda hvarandra och sålunda själfva förvärta situationen.

De världsbekanta Schweizerbroderierna i sina olika arter äro ej så fullständigt representerade som önskligt vore, emedan just här motstånd mötte från arbetsgifvarnas sida

Arbetslönerna äro uppenbart för låga, men inom denna industri härskar också sedan flera år en svår kris, som tvingat fabriksägarna att inskränka produktionen. Och dock försöka de så vidt möjligt sysselsätta sina hemarbetare och måste därför ha stora lager liggande i afvaktan på en gynsam vändning inom modevärlden, särskildt i Amerika, som är den förnämsta konsumenten för dessa dyrbara artiklar.

Men ännu värre än lönernas knapphet äro de ohygieniska lefnadsförhållanden, som delvis betingas af arbetets art. Plattsömsväfnaden, där broderimönstret genom en sinnrik anordning väfves in i tyget, fordrar en viss fuktighet i luften. Därför äro väfstolarna placerade i källaren, och i dessa mörka och låga, dåligt ventilerade arbetslokaler tillbringa väfvarna den långa arbetsdagen, 11—13 timmar, med korta afbrott för en hastig måltid af enklaste slag. Hälsotillståndet är också dåligt i dessa trakter.

Att de fina, ansträngande handbroderierna oftast betalas allt för lågt i förhållande till de höga försäljningsprisen, framgår tydligt af de utställda profven.

Ännu en välkänd schweizerindustri genomgår f. n. en allvarlig kris, nämligen urtillverkningen, som till största delen bedrifves inom franska Schweiz. Här användes öfvervägande kvinnokraft, orsaken är, utom de lägre löneanspråken, kvinnohandens lämplighet för finare mekaniska arbeten.

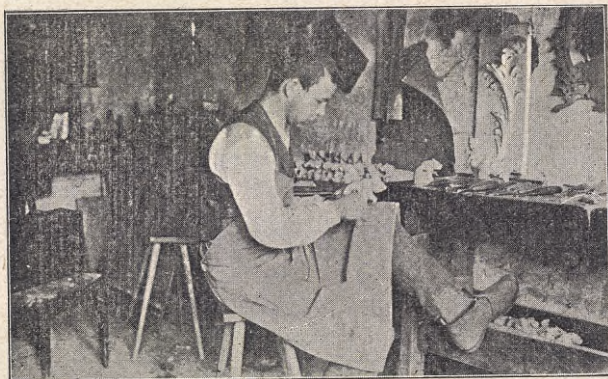
Hvarje schweizerresande känner de typiska träsniderierna, som i alla turistcentra utbudas till förvånande billiga priser. Det är mest massartiklar med nästan stereotypa motiv, björnar i alla upptänkliga ställningar och kombinationer. En i Brienz grundad träsnideriskola söker främja yrkesskickligheten, och någon gång träffar man på en gammal träsnidare, som trollar fram små konstverk.

Förtjänsten är äfven här ringa, och i allmänhet drifves landtbruk samtidigt, om jordmänen så tillåter.

Rekordet i svältlöner tages emellertid af den till de katolska kantonerna begränsade tillverkningen af radband, där timlönen växlar mellan 4—10 centimes. De utställda profven från handskfabrikationen visa en timlön från 9—26 centimes, borstmakare få 7—30 centimes alltefter arbetets art.

Stråhattindustrin i Schweiz sysselsätter öfver 6,000 hemarbetare och dessutom en massa barn, som tyvärr ofta öfveranstängas. Då en 60 alnar lång halmfläta af fabrikan betalas med 25 centimes, förstår man, att äfven en flink arbetare får räkna med en dagslön af 50 centimes, och detta endast under vinterhalfåret.

En intressant inblick i hemindustrin ger den lilla arbetshallen, där några införskrifna hemarbetare utöfva sitt yrke i möjligast naturtrogna interiörer. En sidenbandväfware går oafbrutet fram och tillbaka vid sin stora handväfstol, där skyttlarna ideligen kila mellan de otaliga

TRÄSNIDARE.

fina silkestrådarna, medan hustrun sköter den stora vindan eller fyller spolarna för de många olikfärgade band, som samtidigt väfvas. I ett litet trångt rum med enklaste inredning arbeta ett par flinka halmfläterskor. På träsnidarens disk samlas alla de välkända små prydnadssaker, hvilkas utveckling från det råa träblocket man följer med intresse. Men största dragningskraften är den gamle linneväfvaren i sin mörka och dock så hemtrefliga väfkällare. Trots den af lifslångt arbete krökta ryggen har han ej förlorat sitt goda humör och underhåller publiken med torroliga föredrag öfver sitt yrkes detaljer.

Som värdefullt upplysningsmaterial tjäna en mängd stora schematiska tabeller och kartor samt all öfver hemindustrin publicerad litteratur.

En i samband med utställningen i Zürich afhållen hemarbetskongress behandlade de vunna erfarenheterna. Särskildt förordades en äfven till hemarbetarna utsträckt skyddslagstiftning och ett kraftigt bekämpande af missbruket af barnarbetskraften.

Ett missförhållande, som framgått af utställningen, väckte stort uppseende och kommer troligen att snarast rättas. Det gällde tillverkningen af militäruniformer, för hvilka staten fastslagit en viss lönetariff och anslår medel därtill. Många kantonen betala emellertid lägre löner eller uppgöra ackord med agenter, som sedan själfva trycka ned lönerna för de hemarbetare de sysselsätta.

Men många problem återstå att lösa, och en första utställning har endast kunnat ge åtskilliga goda uppslag. Särskildt är det svårt att bedöma, hvar verkligen utsugning äger rum, och att ta hänsyn till de olika faktorer, som inverka på lönernas växlande storlek. Skillnaden i lefnadsomkostnader för olika trakter och individer måste be-

aktas liksom arbetsförmågan. Ofta sysselsätts de gamla eller krymplingar, och i många fall är hemarbetet, som nämndt, en biförtjänst, om också nödvändig vid sidan af landtbruk.

Antalet hemarbetare i Schweiz minskas alltjämt. Utvandringen tilltar i stället, dels ur landet, dels till fabriker och dessutom temporärt på grund af den snart till de undangömdaste bergstrakter framträngande "främlingsindustrin". Små kurorter växa ju upp som svampar, och de unga sönerna och döttrarna ta tjänst under säsongen vid turisthotellen och förtjäna där på en kort tid mer än på ett års mödosamt hemarbete. Men enbart gynsam är icke denna förändring.

Hemarbetet möjliggör dock, att familjen bindes vid hemmet, och många sakkunniga förorda därför ett kraftigt arbete för att reglera och förbättra hemarbetarnas inkomster. Och ehuru utställningens arrangörer från motståndarnas sida beskyllas för tendentiösa motiv, har den säkert gifvit ett rikt material för sträfvan att hjälpa de många tryckta existenser, som äro mer eller mindre hänvisade till hemindustrin för sitt uppehälle.

NALMA SAHLBOM.

Kvinnorna och bankarbetet.

För en tid sedan förekom i Svenska Dagbladet en artikel under ofvanstående rubrik. Anledningen till densamma sades vara en notis, förmälade att kvinnor ej vidare komme att antagas i Englands Bank, emedan de ej visat sig kunna bevara banksekretessen. Visserligen framhölls, att kvinnor ej i England sysselsätts med verkligt bankarbete och således denna notis måste vara missvisande och att anse såsom ett utslag af den allmänna reaktionen emot kvinnorörelsen — för bekämparne af kvinnoarbetet måste det ju framstå såsom ett fynd att få slunga kvinnorna i ansiktet ett s. k. bevis på den såsom specifikt kvinnlig påstådda sladdersjukan — men frågan anses dock vara värd en intervju med en af våra »större bankdirektörer» för att höra hans åsikter om det kvinnliga bankarbetet. Hans omdöme om kvinnornas bankarbete torde kunna sammanfattas i att han, med allt erkännande af att undantag kunna finnas och finnas, dock i allmänhet taget anser genomsnittsvärdet af kvinnornas bankarbete underlägset männens: procenten af de för bankarbete verkligt dugliga skulle vara betydligt lägre bland kvinnorna än bland männen, de brista ofta i omdömesförmåga och kunna ej sätta in hela intresset på en uppgift. I synnerhet detta senare skulle vara orsaken till att kvinnor så sällan lyckas arbeta sig fram, särskildt som kvinnorna skulle sakna den fysiska kraft, som är nödvändig för att kunna stå ut med det öfverarbete, som ofta kräves. Han förnekar ej, att kvinnorna kunna ha vissa företräden, som i sin män göra dem användbara: de äro behagliga

att ha att göra med, de utföra noggrannt och punktligt äfven en obetydlig uppgift, de äro mera pliktrogna i småsaker, men dessa motvägas ej af deras brister. Att de öfverhufvudtaget användas skulle bero på, att de representera en lätt tillgänglig arbetskraft, färdig att rycka in, när luckor behöft fyllas, och som sedan fått stanna kvar, hellre än att man tog in alldeles ovana.

Att det till en viss grad ligger sanning i ofvan fällda subjektiva omdömen kan ej bestridas, äfven om de skjuta öfver målet. Men det förefaller vid närmare eftertanke underligt, att bankerna i så stor utsträckning som sker skulle begagna sig af den kvinnliga arbetskraften, om den verkligen i och för sig vore underhållig. Detta sakförhållande kan, synes det mig, ej motiveras blott med lättheten att få tillfälligt kvinnligt arbetskraft.

Den af Sv. Dagbl:s medarbetare intervjuade bankdirektörens åsikter torde ej heller få anses representera en allmän mening bland herrar bankdirektörer. Vid ett samtal, som undertecknad erhållit med en af dessa, framhölls bland annat, att man väl skulle kunna önska, att bland de helt unga flickorna funnes mera intresse för arbetet i dess helhet, men att detta i de flesta fall dock snart ökades. Fingo de ökad ansvar, motsvarade de detta. Något fall af bristande tystlåtenhet från kvinnornas sida hade han aldrig märkt och trodde sig ej behöfva befara det. Särskildt ville han få framhålla, att det var med orätt, som det underordnade arbetet — det vanligen af kvinnor utförda — ringaktades. Att få detta väl och

pliktroget utfördt är en viktig del i bankarbetet, hvilket han uppskattade kvinnorna för. Det underlättar mycket att få det utfördt af en van person, och då de sköta det väl, kan man ej säga, att kvinnorna ej äro lämpliga för bankarbete. Äfven det arbetet måste utföras. Angående kvinnornas uthållighet ansåg han att de ofta arbetade för intensivt, oekonomiskt och att häri vore att söka orsaken, om de blefvo öfveranstängda. Enligt hans erfarenhet drogo de sig ej för öfverarbete och orkade äfven, med undantag af särskildt klena individer, väl med det.

Enligt min erfarenhet motsvara dessa omdömen de faktiska förhållandena. Ett påstående lämna de dock åsido. Hvarpå beror det faktum att kvinnorna blott i undantagsfall komma fram till de mera ansvarsfulla posterna? Beror detta på att kvinnornas arbete, i sig själfvt värdefullt, dock ej är sådant, att det meriterar dem till befordran, eller äro orsakerna att söka på annat håll? Jag vill här på grund af vunnin erfarenhet söka något belysa dessa frågor. Det är så mycket viktigare att vi komma till klarhet, som vi, först sedan vi lärt känna orsakerna, kunna arbeta på en förändring till det bättre.

Männen komma fram, kvinnorna göra det ej — jag talar ej nu om undantagsfallen. Det är således männens och kvinnornas arbete som jämförelsen gäller, och är påståendet riktigt, skulle kvinnornas arbete vara underlägset männens. Men kan deras arbete öfverhufvud taget jämföras, arbeta de under samma förhållanden, under samma förutsättningar? Härpå vågar jag svara ett bestämdt nej.

Skillnaden visar sig redan vid deras antagande. Inom båda kategorierna torde de vara lätt räknade, som af djupare inre böjelse välja bankpulpeten. Ynglingen har dock i de flesta fall, redan innan han börjar, fått specialutbildning. Han väljer sin bana. Hans betyg pröfvas, och vid hans antagande spela relationer en jämförelsevis underordnad roll. Den unga flickan kan däremot i regel ej mer än hvad hem och elementarskola bjuda. Hennes uppfostran går oftast ej ut på att dana henne för annat arbete än i hemmet, är än mindre inriktad på något bestämdt yrke. Inom det område det hennes uppfostran och fäderneärfda traditioner hänvisa henne, kan hon dock ej förtjäna något, och så beslutes i familjerådet, att hon skall söka bankplats. Nu äro relationer de afgörande — näst hennes ålder, ju yngre dess bättre. Betyg och förutsättningar pröfvas sällan — ensamstående flickor med specialutbildning och vackra betyg kunna tala om bittra erfarenheter, huru de lofvats platser och huru löfena svikits för att bereda platser åt styrelseledamöters släktingar. Under dessa förhållanden vittnar det godt om de unga flickornas ambition och anpassningsförmåga, att de väl inkomna i yrket taga sitt arbete med sådant allvar. Ty äfven om den unga flickans hufvudsakliga intressen ännu ej äro helt inriktade på arbetet, hvilket ej är att förundra sig öfver med hennes uppfostran och

med den otillräckliga lönen, som hänvisar arbetet till ett slags bisysselsättning, och som, där ej hemmen kunna träda hjälpande emellan, tvingar henne att på sin lediga tid sy sina kläder, laga sin mat o. s. v., förnekar ingen, att hon samvetsgrannt och omsorgsfullt sköter det henne förelagda arbetet. Detta gäller dock blott de helt unga flickorna. Efter ett par år ha de genom arbetet uppfostrats till en annan syn på tingen. De lära sig inse, att den kvinna, som af omständigheternas makt tvungits ut ur hemmets hägn, har samma ansvar som den, som af egen fri vilja upptagit kampen för tillvaron.

Hur ställer sig nu själfva arbetet? Arbetar hon här under samma förhållanden som sina manliga kamrater? För mannen heter det: visa att du vill arbeta dig fram, eljes ha vi ingen användning för dig! De som ej äro lämpliga eller ej visa tillräckligt intresse gallras ut. Konkurrenten emellan dem börjar genast och äfven af denna tvingas de framåt, som eljes skulle hafva arbetat blott mekaniskt. Af flickorna fordras endast pliktuppfyllelse. För dem finnes knappast någon konkurrens inbördes, än mindre med deras manliga kamrater. Ingen förutsätter, att de gifvit sig in på banan för att arbeta sig fram, och hos dem, som hysa denna afsikt, fordras det en vid denna ålder ovanlig målmedvetenhet och energi för att under det fortskridande arbetet kunna fasthålla denna tanke. Eftersom de vanligen komma in utan förkunskaper, få de börja med något underordnad arbete och lära sig så att sköta en speciell sak. Ynglingarna få ofta genast taga itu med något mera ansvarfullt, och skulle de få börja på samma sätt som flickorna, få de snart pröfva sina krafter på annat. Det gifves dem så tillfälle att få arbeta sig fram. Flickorna däremot få vanligen under lång tid stanna vid det arbete, där de börjat. Ingen konkurrens drifver på dem, som blott tänka på stundens arbete, och de, som vilja fram, få ej tillfälle därtill. Det anses nästan förmätet, om ej en kvinna utan knot är efter år med gladt mod sköter samma enformiga, underordnade arbete, ett detaljarbete, som dock tar tid och tankar fullt i anspråk, ofta är mera tröttande än annat, och som ej lämnar något tillfälle att sätta sig in i andra grenar. Belysande är det svar jag fick, när jag en gång för en manlig släkting efterhörde en bankplats. »Nej vi ha funnit, att den ej passar för en man. Det är ej lämpligt att ofta byta på den platsen, och som det ej är en framtidsplats, tänka vi ta in en kvinna».

Äfven andra omständigheter ställa sig hindrande i vägen för kvinnorna. Det är helt naturligt, att en afdelningschef, som är beroende af hur hans kvinnliga biträde utför sitt arbete, ej gärna släpper henne sedan hon blifvit »hans högra hand», och, låt vara indirekt, motarbetar henne genom att ej hjälpa henne till förändradt arbete med åtföljande befordran. Gamla fördomar spela äfven in och sist, men icke minst, solidariteten bland männen. De ha nog af

den inbördes konkurrensen för att icke sammansluta sig, när det gäller att gendrifva den kvinnliga.

Vid tal om kvinnornas svagare hälsa torde följande förhållande böra beaktas mer än som sker. Under de första åren bevilja en del banker ingen semester, andra en vecka, åter andra fjorton dagar. Detta just i utvecklingsåren, då behovet af friluftslif är större än senare. Bestämmelserna äro lika för män och kvinnor, men efter de första mödosamma åren, då kvinnorna i bästa fall få fjorton dagar, få männen genom värnplikten en välbehöflig förändring i det stillasittande arbetet och komma igen i de flesta fall verkliga fysiskt stärkta af det rörliga lif exercisen medför.

Detta är några allmänna synpunkter, som man bör taga med vid ett rättvist bedömande af kvinnornas bankarbete.

Det är förhållanden utom kvinnorna själva, som hindra dem att göra sig gällande i fri konkurrens med männen. Om deras underlägsenhet kan man ej döma, förrän dessa blifvit undanröjda. Vi stå ännu vid början af kvinnoarbetet men ytterst beror det ju alltid af kvinnorna själva att åstadkomma den omvärdering af kvinnoarbetet, hvarigenom kvinnornas arbete, inom hvad områden det vara må, skattas lika högt som männens. Genom plikttröget, målmedvetet arbete skola de lyckas tillkämpa sig vidgade arbetsområden och bättre ekonomiska villkor.

CHRISTINA R.

Rösträtt och hemslöjd.

Vi bereda härmed plats för nedanstående rader, skrifna på svenska af en härvarande ungersk journalist. Uttalandet, som, troligen beroende på svårigheten att behandla språket, fått en något ofullständig form, är dock af intresse som ett erkännande från utlandet af det betydelsefulla arbete, som svenska kvinnor utfört till hemslöjdens utveckling och förkofran. Kombinerandet af detta med rösträtts- och kvinnorörelsen har ju äfven sitt särskilda intresse.

I den mest spridda ungerska tidskriften *Nya Tider* (Uj Idök) har nyligen förekommit en mycket intressant artikel om den svenska hemslöjdens stora succés vid sommarens konstindustriutställning i Stockholm. I den med flera vackra fotografier prydda artikeln skrifer Ungerns största konstkritiker hr Carl Lyka bland annat: "De svenska kvinnorna ha sammanslutit sig och verkligen utfört, vackert, klokt och kraftigt, hvad som hos oss endast skrives och talas om. Först och främst ha de räddat den urgamla svenska hemslöjdens minnen, och de ha lärt och utbildat sig till moderna konstnärinnor och konstkännare, slutligen ha de bildat föreningar, icke för "five o'clock tea" och deklamation, utan för att hjälpa landsbefolkningen med material, undervisa och förbättra dess arbete och skaffa afnämmande och marknad för detsamma. — — — När världens samtliga rösträttskvinnor en gång äro mäktiga sådant fruktbärande arbete, skola alla respektera dem".

Undertecknad, *Nya Tidens* härvarande medarbetare, har nu afsändt en större artikel till tidskriftens redaktion,

där jag framhåller, att just svenska rösträttskvinnor (Lilli Zickerman m. fl.) äro de, som gjort sig mest bemärkta inom svensk hemslöjd och konstindustri. Som bevis anför jag den med 130 namn undertecknade i december 1905 till H. Maj:t från F. K. P. R. öfverlämnade petitionen. Bland undertecknarna märkes ett trettiotal slöjdkvinnor och konstnärinnor. I en socialpolitisk redogörelse behandlar jag de verkliga orsaker, som fullbordat den svenska hemslöjdens och kvinnorörelsens stora utveckling.

ALEXANDER ANTAL.

Den 150:de rösträttsföreningen.

Snabbt och säkert växer antalet kvinnliga rösträttsföreningar landet rundt. När den 100:de på sin tid bildades ansåg man, att man redan hunnit långt och att det var en stor och stark organisation, som kunde peka på så många lokalföreningar i olika delar af landet. Sedan dess har man hunnit ännu ett godt stycke på väg. I dagarna har *den 150:de* rösträttsföreningen bildats i Tierp efter föredrag af fröken Anna Sundbom, Gefle. Den nya föreningen har anslutit sig till Landsföreningen.

Utlandet.

Ny kvinnlig rösträttsammanslutning i Frankrike.

Om de franska kvinnorna, hvad tiden beträffar, voro efter de flesta öfriga länder i bildandet af en kvinnlig rösträttsförening — "l'Union française pour le suffrage des femmes" bildades som bekant först i våras — så tyckes däremot intresset nu vara så mycket lifaktigare, som de redan medhunnit att sedan dess bilda ännu en förening med från den första i en del punkter afvikande uppfattning. Den nya sammanslutningen kallar sig "Ligue Rationaliste pour l'Extension du Suffrage Universel aux Femmes". Ordförande är M:me Nelly Roussel och vice ordförande M:me Marbel.

Reformrörelser bland Egyptens kvinnor.

Att kvinnoosakens idéer trängt in i tidsmedvetandet och blifvit till en verklig världshistorisk rörelse omfattande äfven de länder, där kvinnans ställning är som mest tillbakablivven, bekräftas af meddelanden, som tid efter annan inflyta från platser bortom de egentliga kulturländerna. Af stort intresse i detta afseende är en notis i "Die Frauenbewegung", hvari meddelas att en hustru till en beduin-scheik i provinsen Fayum i Egypten sedan flera år tillbaka såsom skriftställarinna arbetat för utbredandet af kvinnoörelsens idéer. Nyligen har hon äfven uppträdt som talarinna inför en församling af omkring 200 egyptiska kvinnor, till största delen tillhörande de förnämsta harem i Kairo. Auditoriet lyssnade uppmärksamt till de framställda fordringarna på monogami, reform af skilsmässolagen, bättre flickuppföstran samt politiska rättigheter för kvinnan.

Pröfva
Gahns

NORMAL

Skrif- & Kopie-Bläck

Flyter lätt, kopierar utmärkt, bildar ej botten-sats, är mycket hållbart och angriper ej pennan.

Gustafva Hjelmerus.

En fint bildad, varm och god personlighet har med Gustafva Hjelmerus gått ur tiden. Hon hörde till en äldre tids lärarinnor, utan examensbetyg eller tagen akademisk grad, men med gedigen själfbildning och en stor pedagogisk begåfning.

Hennes första verksamhet var privatlärarinnans. Under en del år höll hon undervisningskurser i Stockholm, hvilka voro mycket eftersökta. Fröken Hjelmerus hade en sällsynt förmåga att drifva sina elever till arbete och själfstudier, samtidigt som hon förstod att i ovanligt hög grad vinna deras aktning och tillgifvenhet. Under det sista skedet af hennes pedagogiska verksamhet var hon bunden vid Anna Sandströms seminarium och skola såsom historie-lärarinna.

Fröken Hjelmerus fann äfven tid för andra intressen utöfver lärarinnans. Ända från Fredrika-Bremer-Förbundets stiftande medlem af dess styrelse, först såsom suppleant, som ordinarie ledamot från

1895, tog hon liflig del i de sträfvanden förbundet företräder. Under en längre tid satt hon i den Whitlockska stipendiekommittén, och inom bokkommittén var hon en särdeles verksam medlem. Detta arbete, att granska barn- och ungdomslitteratur och gifva anvisningar på sådan, intresserade henne i hög grad, och hennes sakkunskap i synnerhet på det historiska och geografiska området var af stort värde för kommittén. De som hade glädjen att samarbeta med henne i detta fack tala med stort erkännande om den reda och klarhet, som alltid utmärkte henne, och i bästa minne bevara de den trefnad hon spred omkring sig, alltid glad och munter i arbetet.

Som anmälare af skönlitteratur var äfven hennes signatur, G. H., synlig i flera af tidskriften Dagnys årgångar.

År 1903 afgick hon ur Fredrika-Bremer-Förbundets styrelse. Den sista tiden af hennes lif var ett långvarigt, tåligt buret kroppsligt lidande.

H. C. Andersen.

Anteckningar under en resa i Danmark.

Af *Maria Holmström*.

II.

“Först sliter man så förfärligt mycket ondt, men sedan blir man berömd!” Dessa ord, som Hans Christian fått fatt uti i en bok och som sedermera i hans mun visade sig ha en profetisk betydelse, uttalade han med stor säkerhet, då han som 14-årig pojke framlade förslag för modern att ge sig af till Köpenhamn för att finna lyckan. Den fattiga buteljksköljerskan, som icke hade sonens ljusa syn på tingen eller fasta tilltro till både Gud och människor, tvekade. Hon hade tänkt sig, att gossen skulle i skraddarelära. Han, som ständigt sysslade med att af brokiga lappar sy kläder till sina små sujetter på dockteatern, hvilken fadern gjort åt honom innan sin död, han måtte väl ha anlag för yrket, om någon. Men sedan en klok gumma tillkallats, som i kaffesumpen och kortleken läste

det vidunderliga, att Odense stad en gång i framtiden skulle illumineras till Hans Christians ära, fick han moderns löfte att ge sig af. Och med en liten penningssumma i fickan och sina små tillhörigheter i ett knyte vandrade han så åstad i sina knarrande konfirmationsstöflar, hvilka voro hans stolthet, och klädd i faderns om-syddad rock.

Det var en underlig figur, som nu vankade omkring på Köpenhamns gator. Ovanligt lång och gänglig var han och ovanligt ful med sitt bleka och magerlagda ansikte, sitt ljusa, stripiga hår och sina vattenlagda, blå ögon.

Buskablyg var inte Hans Christian. Han generade sig ej för att uppsöka både den ena och andra af de framstående personer, som funnos i hufvudstaden, och

utbjöd då gratis sina minst sagdt egendomliga prestationer, dels för att visa sin lämplighet i det ena eller andra facket, dels för att visa sin erkänsla, då han mottagit någon välgärning. Så knackade han en dag på hos en af den kungliga balettens celebriteter, madame Schall, drog med ens af stöflarna och började dansa och figurera på golvet för att tydliggöra sina anlag för baletten. Den framstående dansösen, som icke fattade sammanhanget, trodde att ynglingen var tokig, hvarför hon ropade på folk, som hastigt fick honom utom dörren.

En annan gång steg han in till den unge redan då som ämbetsman och författare framstående J. M. Thiele, — sedermera Andersens vän och beskyddare — som satt i sitt komfortabla rum sysselsatt med skrifarbete. Då Thiele vid bullret vändet sig om, såg han en besynnerlig figur stå vid dörren och göra en djup, teatralisk bugning. Så kastar "figuren" mössan på golvet, går ett par steg längre fram, bockar djupt på nytt och säger: Får jag den äran att uttala mina känslor för teatern i en dikt, som jag själf har skrivit? Utan att afvakta svar började han nu att deklamera sin dikt — fortsatte med scener ur Oehenschlägers "Hagbarth och Signe", där han själf öfvertog alla rollerna. Thiele satt öfverraskad och stum, väntande på en mellanakt för att få tillfälle att framställa en fråga, men förgäfvades. Föreställningen öfvergick från tragedi till komedi och ändade med en epilog. Här slutade deklamatorn med djupa bugningar, som stode han inför en teaterpublik, nappade till sig mössan och var hunnen nedför trapporna, innan Thiele visste ordet af. Sedan hörde denne sägas, att "det var en pojke, som löpt från Odense för att ge sig in vid teatern". Och nu påminte sig Thiele, att hans vän, komponisten Weyse, hade berättat om en märkvärdigt begåfvad yngling, som han och flera hade lofvat att intressera sig för och för hvilken professor Guldberg öppnat en månatlig subskription. Härav förklarades det hela. Thiele hörde till subskribenterna, och pojken gick nu på detta vis omkring till dem för att visa sin tacksamhet.

Hur löjlig än denna historia i och för sig är, karakteristisk för H. C. Andersen är den också, ty den visar ett drag, som präglade honom hela lifvet, nämligen tacksamheten. Få människor ha som han visat en sådan glädje öfver den minsta solstråle på sin lefnadsväg, både i dess begynnelse och dess fortsättning.

Slutligen inträffade det, att han lyckades intressera en person för ett teaterstycke, benämndt "Alsol", som han skrivit. Denne förde då ynglingens talan hos de två direktörerna för Kungl. teatern, Rahbek och Collin.

Etatsrådet och finansmannen Jonas Collin, en hedersman af gamla stammen, tog sig nu af denna underliga talang utan alla elementära kunskaper och utverka de af konung Fredrik VI dels ett årligt understöd till hans uppehälle, dels en friplats vid Slagelse lärda skola.

Så voro de då ändade, dessa tre nödens år i Köpenhamn, under hvilka Hans Christian kämpat en våldsam kamp mot armod och brist. Ofta hade han måst frysa och svälta. Mången middag hade han suttit i Rosenborgs park, där sedermera hans staty blifvit rest, och ätit ett

torrt stycke bröd i brist på annan föda. Skodon och kläder hade han själf lappat och lagat så godt han kunde för att dölja armodet. Det har berättats mig, att han en gång var uppsagd till afflyttning från den madam, där han hade sitt logi. Förtyvflad grät han då och ropade till Gud, hvarpå han tog och strök sina tårar på glaset, som täckte porträttet af madamens döda man, i sin barnslighet tänkande, att den döde skulle kunna beveka hustruns hjärta. Och hur det nu var, då madamen kom hem igen, gick hon direkt in till sin fattige "inneboende" och sade, att hon tänkt på saken och att han fick stanna.

Men under allt — hur underbart är det icke! — behåller ynglingen sin klippfasta tro på att han är ämnad till att bli "berömd", och detta i trots af att han äfven haft den motgången att snöpligt afskedas från både baletten och teatern, där han försökt sig. Den genialiske Holberg-framställaren Lindgren, som blifvit öfvertalad att undervisa honom, säger en dag i det han skakar på hufvudet: Ja, vår herre må veta hvad det är ni skall bli — skådespelare är det inte!

* * *

I oktober 1828 — alltså vid 23 års ålder — blef Andersen student. Omedelbart därefter utgaf han sin första bok: "Fodrejse fra Holmens Kanal til Östpynten av Amager", hvilken han dock själf måste förlägga, som redan omtalats. Härpå följde: "Kjærlighed paa Nikolai Taarn", en studentkomedi i tidens stil och smak, som blef antagen till uppförande på Kungliga teatern och äfven spelades af kringresande trupper. Betydelsefullare än dessa debutarbeten var dock hans "Dikter", som utkom strax härefter. Redan här tråda några af hans talangs egendomligaste sidor i dagen, såsom det målande i den idylliska framställningen, den fantasifulle och muntra humor, som sedermera kom till synes i sagorna, och det satiriska elementet. Som prof på detta senare må anföras hans ungdomligt djärfva skämt med den blaserade kritiken och med dessa "estetiska pedanter", som alltid blefvo hans värsta fiender, därför att de icke räknade med hans originala särställning.

"Vel rødme Land og Hav ret smukt i Aften solens Flamme; men ak, Maneren mærker man bestandig er den samme. Original er Solen ej, hvad saa den er for Resten: bestandig staa den op i Øst og synker ned i Vesten. Saa komme Nattens Stjerner frem, men man maa ret sig harme: de skinne vel, men det er koldt, der er ej Liv, ej Varme. En Nattergal ret snurrigt slaar sin Trille hist bag Muren; men der er ej Methode i: det er jo rent Naturen; desuden er den alt for ung, har neppe Dun paa Hagen; og havde Sangen ingen Fejl, saa sang den nog om Dagen. Nu staa da ogsaa Maanen op, og den er ej saa ilde: var den dog bare altid rund og ikke skifte vilde. Højt skummer Bølgen, men for stærkt; den maa sig moderere — Det Hele röber vel Geni, men heller ikke mere!

"Slog igenom" gjorde Andersen väl icke med något af dessa arbeten och icke heller med dem, som de näst följande åren alltför brådstörtadt sågo dagens ljus. Men han måste skriva för att leva. "Fodrejsen" såg dock en andra upplaga, hvilken Ritzel med nöje nu åtog sig att förlägga.

Efter att ha inlagt ansökan om reseunderstöd, erhöi Andersen ett sådant 1833, då han gjorde sin första längre utrikes resa. Ett resultat af denna blef romanen "Improvisatoren" med liffulla och ursprungliga skildringar från Italien och dess folklied, en bok som, om än kritiken i Danmark förhöll sig temligen kylig, dock blef läst och kräde nya upplagor.

Som vanligt verkade erkännandet och framgången stimulerande på Andersens produktion, och i loppet af de två följande åren — 1836 och 37 — utgaf han novelerna "O. T." och "Kun en Spillemand". Ehuru "O. T." anses stå högst af dessa hans tre första romaner, blef det icke desto mindre "Kun en Spillemand", som stadgade hans anseende i utlandet. Dr Rudelbach, då biskop i Glaucha, skref en artikel öfver bokens författare i Brockhaus' konversationslexikon, och Fredrika Bremer blef från den stund hon läst boken Andersens trogna vän.

Vid denna tidpunkt ingaf Andersen, som satt i svåra ekonomiska trångmål, ansökan till Frederik VI om årligt författareunderstöd, i det han hänvisade till det erkännande han vunnit i utlandet. Ansökan beviljades, och Andersen erhöi årligen omkring 800 kronor. Han kunde nu, då luften hemma i Danmark blef honom för tung, då alla de, som gjorde anspråk på att fortfarande kallas hans "beskyddare", mycket för ifrigt bekymrade sig om hans uppfostran, både den litterära och den rent yttre, mänskliga, lyfta vingarna till flykt och ge sig ut på resor. Ingen dansk diktare har rest så mycket som Andersen. Han reste icke för att samla stoff — af det fanns i hans inre en outtömlig ständigt sprudlande källåder. Han reste, därför att reslifvet var för honom en föryngrande dryck, ett styrkande bad, från hvilket han återvände mera sund och förfriskad. Han reste för att undkomma det småaktiga köpenhamnska skvallret, som alltid slog sina klor efter "den fula ankungen", hvilken alla hade rätt till att klösa och nappa. Man må besinna hvilken småstad Köpenhamn på den tiden var. Han reste också, emedan han i utlandet fann det älskvärdaste mottagande och det hjärtligaste förstående — ack, hvem har någonsin varit profet i sitt fädernesland! Och i de främmande ländernas folkslag och natur såg Andersen en ständigt ny och skön uppenbarelse af den Guds skaparestorhet och härlighet, inför hvilken han alltid böjde sig i tillbedjande ödmjukhet.

(Forts. och slut i nästa nummer.)

Svenska Hems årsmöte.

Det var ett talrikt besökt årsmöte, som kvinnornas andelsförening Svenska Hem afhöll onsdagen den 13 oktober i Stockholm. Brummerska skolans samlingsaal, där mötet hölls, var fylld till sista plats.

Sedan ordföranden fru Emilia Broomé öppnat mötet föredrogs revisionsberättelsen och ansvarsfrihet beviljades tacksamt styrelsen. Härefter redogjordes för fördelningen af årets nettovinst så som styrelsen tänkt sig densamma, hvilket allt godkändes af mötet.

De viktigaste bestämmelserna blefvo då, att 10 % af nettovinsten afsattes till reservfonden, 10 % afskrifvas å mobilier, stadgad ränta å andelar utbetalas efter 4 % och 2½ % af vinsten utgår som utdelning å andelar.

Fröken Ina Almén redogjorde därefter för det nya kontrollsystem, som införts i och för vinstutdelningens beräkning. Det gamla systemet med dubbla notor för hvarje uppköp, hvaraf den ena behölls i affären och bokfördes på kundens konto, hade visat sig vara lika tidsödande som dyrbar. Genom särskilda vinstkvitton, som nu medfölja notan för hvarje uppköp och gömmas af köparen för att sedermera uppvisas såsom berättigande till vinstutdelning, har man nu funnit ett betydligt lättare sätt att ordna saken.

Fröken Almén lämnade därpå några roande statistiska uppgifter, såsom att hon räknat ut, att hvarje medlem af Svenska Hem under året förbrukat 10 kilo kaffe, 50 kilo socker, 45 kilo hvetemjöl, 4 kilo ost, 10 tjug ägg, 1 kilo såpa o. s. v.

Därpå skreds till val af styrelseledamöter, hvarvid de fyra funktionärer, som voro i tur att afgå, enhälligt omvaldes, nämligen fru Broomé, fröken I. Almén och fruarna A. Andersson och M. Wessel. Till suppleant omvaldes fru A. v. Zweigbergk och likaså till revisorer fröknarna M. Kinberg och H. Petre. Till revisorssuppleant omvaldes fröken A. Böös, och nyvaldes fröken G. Berglund efter fru H. Hesselman, som undanbedt sig omval.

Härefter öfvergick man till behandlingen af det hvilande stadgeändringsförslaget, hvilket ju föranlett ifrig diskussion vid föregående möten. Frågan gällde, som bekant, ändring af den stadgeparagraf, hvilken bestämmer, att 5 % af nettovinsten skall afsättas till en fond för bidrag till byggande af ett kvinnornas hus. Med 75 röster mot 17 beslöt nu mötet antaga det hvilande förslaget, hvarigenom denna stadgeparagraf upphäfdes, och beslöt mötet, att dessa vinstmedel hädanefter skola användas till utbildning af kvinnliga kooperatörer och till spridande af upplysning om Kooperationen. Den för kvinnornas hus fond under föregående år afsatta grundplåten skulle tills vidare förvaltas af Svenska Hems styrelse, i afvaktan på att någon annan organisation toge upp tanken, då medlen, utgörande 414 kr., skulle till densamma öfverlämnas.

Dr Ada Nilsson framhöll därefter i ett kortare föredrag sina åsikter om lämpligheten af att upprätta en filial af Svenska Hem på Söder. För utredande af frågan beslöt tillsättandet af en kommitté af fem personer, hvilken skulle göra sig underrättad om man kunde räkna på anslutning till föreningen af Söderbor. Minst 50 nya medlemmar vore erforderligt.

Till sist debatterades frågan ifall upplysningsnämnden borde fortfara att existera. Fröken Lilly Engström, ordf. i nämnden, föreslog själf dess upplösning, emedan hon ej ansåg, att den i sitt varande skick motsvarade sitt ändamål. Fröken Whitlock talade för dess bibehållande, dock i omorganiserad

form. Efter en kort diskussion antog mötet ett förslag af fröken Bergstrand, hvarigenom nämnden nu upplöstes men åt styrelsen uppdrogs att söka finna nya former för upplysningsarbetet, hvilka skulle framläggas till godkännande vid ett kommande möte.

Mötet afslutades med hurrarop för Svenska Hems driftiga direktör, fröken Ina Almén.

Casa internazionale di Alassio.

För mödrar, som för kompletterandet af sina döttrars uppfostran önska skicka dessa till något utländskt pensionat, torde det vara af intresse att inhämta några upplysningar om ett italienskt sådant, Casa internazionale di Alassio, som en signora Fanny Monti nu startar i enlighet med modernaste fordringar på fysisk och andlig hygien.

Pensionatet, som fru Monti själf tänkt ut och byggt för det afsedda ändamålet, ligger vid italienska rivieran mellan Alassio och Laigneglia; åt söder öppna hafvet med mjuk sandstrand, samt förresten omgifvet af olivdungar och skyddadt mot norr af kullar.

Det är intet ensidigt skollif, som här erbjudes de unga flickorna; fru Montis system är anlagdt på att kombinera allt som hör till kvinnlig allmänbildning samt att bibringa detta alldeles utan all den tråkighet, som förr brukade göra flickpensioner till tvångsanstalter och kunskapers inhämtande nästan lika med straffarbete.

Samtidigt lägges här lika mycket an på en sund fysisk som på andlig utveckling, och det är med tanke därpå, som fru Monti valt det synnerligen hälsosamma läget för sin skola, med härligaste hafsluft och rivierans milda klimat utan hastiga växlingar. För dem som vilja idka sångstudier är detta särskildt lämpligt, och sångundervisningen spelar också en stor roll i Casa di Alassio.

I programmet ingå lekar och sport i det fria, tennis, svensk gymnastik, rytmisk plastik, simning, rodd, solbad samt utflykter i omnejden under lärarinners ledning.

Äfven lektionerna ges — och här tillåter klimatet det — så mycket som möjligt under bar himmel. Eller när vädret så fordrar i öppna men mot regn och blåst skyddade lokaler, där hafsluften alltid har fritt tillträde.

Endast sådana elever mottagas, som vid läkarebesiktning befinnas vara fullt friska.

I programmet för undervisningen ingå alla ämnen motsvarande elementarskolorna i Turin, dessutom föredrag i klassisk litteratur, teckning och målning efter naturen, hvarvid de omgifvande landskapen erbjuda lämpliga motiv, modellering, vidare meddelas undervisning i musik, sång, mandolin och gitarrspelning

såväl som i alla slags handarbeten, klädsömnad, matlagning och öfriga hushållsgöromål. På språk lägges synnerlig vikt, och detta underlättas af pensionens internationella karaktär, där elever af olika nationaliteter komma i ständig beröring med hvarandra.

Pensionatet tar äfven emot damer, som redan avslutat sina studier eller idka sådana på egen hand och som önska en angenäm uppehållsort i godt skydd och sällskap.

Prospekt och öfriga upplysningar erhållas från Istituto Monti, Via Assietta 32, Torino. Äfven under-tecknad kan stå till tjänst med sådana.

TYRA KLEEN.

Hvita bandets verksamhetsår 1908.

Hvita Bandets årsberättelse för 1908 har nu utkommit. Centralstyrelsens såväl som de många lokalföreningarnas redogörelser vittna om den lifliga verksamhet sällskapet utöfvat. Vi lämna härmed en kort resumé af Centralstyrelsens rapport.

Af denna framgår, att det under år 1908 bildats tjugo nya föreningar, nämligen i Karlskoga, Söderbärke, Hedemora, Fellingsbro, Mjölby, Fors, Vara och Linköping af fru Anna Preinitz, i Mönsterås och Västervik af fröken Maria Sandström, i Sandarne, Ljusne-Ala, Dal och Helgum af fru Hilda Sjögren, i Strömstad och Åmål af fröken A. Symonds Ohlin, i Ramsele af fröken C. Franke, i Färila af fru Nanna Jonsson, i Bjuråker af fru Sofia Niklasson och i Aneby af fröken Maria Durling. Den lilla föreningen i Söderbärke har dock redan nedlagt arbetet, i det flera af dess medlemmar anslutit sig till närmast liggande förening, hvarför de för året nya föreningarnas antal utgör nitton.

Medlemsantalet har under året ökat med 461 medlemmar och föreningarnas antal som sagdt med 19. Sällskapet kunde på denna grund vid årets slut räkna 193 föreningar med tillsammans 5,118 medlemmar.

Liksom föregående år har missionsverksamheten hufvudsakligen utförts af Centralstyrelsens medlemmar. Af dessa ha särskildt fru Anna Preinitz samt fröknarna A. Symonds Ohlin och C. Francke företagit vidsträckta resor, hvarunder flera nya föreningar bildats. Äfven fruarna E. Wretling och Hulda Sjögren samt fröknarna Maria Sandström, Ina Rogberg och Emilie Rathou ha besökt åtskilliga platser och där hållit föredrag.

För de 200 kr., som förra årsmötet anslog till vandringsbibliotek, har genom Svenska Folkbildningsförbundet upprättats fyra mindre vandringsbibliotek. Dessa ha blifvit flitigt använda och flera ansökningar om att få låna biblioteket ligga inne.

Sällskapets uppmärksamhet har äfven varit riktad på den smutslitteratur, som fått en så stor spridning i vårt land. Som en åtgärd till motverkande af densamma afsändes i oktober förra året en af alla Centralstyrelsemedlemmarna undertecknad skrivelse till Generalpoststyrelsen,

hvari man fäste uppmärksamhet på att denna osedliga litteratur äfven sprides genom postverket och anhöll, att Generalpoststyrelsen måtte i möjligaste mån vidtaga åtgärder för att förhindra detta.

Den aktuella frågan, det lokala rusdrycksvetot, har af sällskapet lifligt omhändertagits. På uppmaning af Verkställande Utskottet ha en del opinionsmöten för detsamma anordnats. De resolutioner i frågan, hvilka inkommit, ha jämte 1000 resolutioner från öfriga nykterhetsföreningar öfverlämnats till riksdagens nykterhetsgrupp.

Genom riksdagsman E. Wavrinski har i riksdagen framburits en motion, gående ut på

att riksdagen behagade bevilja Hvita Bandet för dess studieverksamhet 4000 kr. att utgå år 1910 af de medel som komma att afsättas till främjande af nykterhet och motarbetande af dryckenskapens följder.

Det glädjande resultatet af denna motion var, att sällskapet erhöill 2000 kr., hvilka torde blifva till god hjälp vid upplysningsarbetet inom föreningarna.

Notiser.

Från Amerika meddelas att nyligen aflidne guvernör John A. Johnson, Minnesota, varit en af den kvinnliga rösträttsrörelsens varmaste och ifrigaste förkämpar. Guvernör Johnson har under åratals såväl offentligt som enskildt uttryckt sina sympatier för den kvinnliga rösträtten samt verkat för densamma. Af betydelse som det är, att en man på hans framskjutna plats ägnar rösträtts-saken sina sympatier, är det äfven af särskildt intresse för oss i Sverige, att det är en framstående svenskfödd amerikanare, som offentligen uttalat sig för densamma.

Svenska kvinnornas nationalförbund i Stockholm hade sistlidne måndag anordnat ett möte i K. F. U. K:s stora sal, Brunngatan 3, hvarvid redogörelse lämnades af några af de svenska delegerade för det Internationella kvinnoförbundets femårsmöte och kongress i juni i år i Toronto. Fil. d:r Alexandra Skoglund gaf en öfversiktlig framställning af femårsmötet och kongressen samt det storartade mottagande, som kom gästerna till del. Från några af kongressens sektioner lämnades speciella redogörelser. Doktor Inez Laurell talade om hälsovård, fil. kand. Axianne Thorstenson lämnade meddelanden om rösträttsarbetet och redogjorde för förhandlingarna inom sektionen för industriellt arbete. Fröken Ellen von Platen berättade om den färd, som anordnades för de delegerade genom västra Kanada, öfver prärierna, genom Klippiga bergen fram till Vancouver vid Stilla oceanen. Till en serie skioptikonbilder höll fröken Sigrid Ulrich ett kåserande föredrag.

Vi återkomma i nästa nummer med utförligare redogörelse öfver mötet.

Protestmöte mot kvinnlig betjäning hos Göteborgssystemet. Hvita Bandet i Stockholm hade sistlidne söndag ett möte i Blasieholmskyrkan för att dryfta frågan om manlig och kvinnlig betjäning på Göteborgssystemets lokaler. I ämnet talade redaktör von Kock, fröken E. Rathou och pastor S. Thysell, hvilka ur olika synpunkter framhöll oolämpligheten af kvinnors användning på utskänkningslokaler.

Hvita bandets ordförande uppläste därpå en resolution, enligt hvilken mötet uttalade en allvarlig protest mot Göteborgssystemets styrelses åtgärd att ersätta servitörerna

med kvinnlig upppassning, emedan denna åtgärd medför en stor moralisk fara för dessa kvinnor, sänker sedlighetsnivåen och ökar frekvensen och konsumtionen på krogarna. Styrelsen uppmanades därför att vidta mått och steg för att afskaffa den kvinnliga upppassningen.

Föreningsmeddelanden.

Fredrika-Bremerförbundskretsen Malmö—Lund med omnejd hade måndagen den 11 oktober på Hvilan sitt första sammanträde efter sommaren. Doktor och fru Ingers hade inbjudit kretsen till ett besök på folkhögskolan därstädes, och i ett lifligt och medryckande föredrag skildrade fru Ingers *Folkskolans mål och medel*.

Samkvämet, som förhöjdes genom Erik Bøgh-visor, sjungna till luta, präglades af en angenäm stämning.

Till suppleant i kretsstyrelsen efter doktor Sofia Holmgren valdes professorskan Anna Wallengren.

Kristianstads F. K. P. R. hade den 13 dennes sitt första föreningsmöte för det kommande arbetsåret. Ordföranden fröken A. Möller framhöll kraftigt, att vi för det kommande året med allvar och energi måste gripa oss an, om vi skola hoppas att inom en ej allt för aflägsen framtid nå fram till målet *full medborgarrätt*.

Från Stockholms kvinnliga diskussionsklubb hade inkommit en skrifvelse med uppmaning till kvinnorna att vidtaga de åtgärder, som kunna anses nödiga för att afvärja den hotande nöden bland arbetare, särskildt bland barnen under den kommande vintern. Det upplystes emellertid, att man redan beredt sig att räcka en hjälpsam hand åt de medlemmar inom samhället, som möjligen skulle blifva i behof af understöd, hvarför skrifvelsen ej föranledde till någon särskild åtgärd.

En liflig diskussion uppstod därefter öfver fru Anna Söderbloms uppsats "Kvinnovärde och kvinnokall", hvar- efter ett angenämt samkväm med te, sång och musik vidtog.

Föreläsningsverksamheten inom F. K. P. R. Den 9—11 okt. ha föreläsningar hållits i Trollhättans, Ulricehamns, Vänersborgs och Lilla Edets F. K. P. R. af dr Lydia Wahlström. Från Trollhättan, meddelas att dr W:s föreläsning öfver "Erik Gustaf Geijer" ähördes af en synnerligen talrik och tacksam publik.

Fru Jenny Velanders föreläsningsturné, från hvilken redan omnämnts hennes föredrag i Södertelge F. K. P. R. den 4 okt., har dessutom omfattat Flen med ämne: "Kvinnornas kommunalpolitiska uppgifter", samt Eskilstuna med föredrag öfver "Kvinnan och hemmet". Fullt hus samt lifliga applåder.

Den 11 okt. föreläste fru Frigga Carlberg i Skara F. K. P. R. öfver "Svenska barns sociala och rättsliga skydd". En serie förträffliga skioptikonbilder illustrerade det intressanta föredraget, där lagstiftningens brister gentemot målet att skydda barnen klargjordes. Talarinnan framhöll det önskvärda i att barnavårdsinspektionen utfö- vades af kvinnor.

I Gnesta F. K. P. R. föreläste fröken Signe Bergman söndagen den 10 dennes för en talrik och intresserad publik öfver ämnet "Hur rösträttsarbetet bedrifves i England". Öfver samma ämne föreläste fröken B. den 17 dennes i Norrtelje.

Trollhättans F. K. P. R. har till ämne för höstens socialpolitiska studier bestämt nykterhetsfrågan, folkbildningsfrågan och egnahemsfrågan. För att kunna få mera sång vid föreningens möten har en sångkör inom föreningen bildats.

PLATSSÖKANDE.

(Platssökande få sina annonser införda i Dagny för halfva priset eller 7½ öre pr mm.)

Finnes plats för **exam. sjuksköterska**, som vill försöka göra lifvet någorlunda drägligt för en människa, bunden vid sjukrummet? Läser gärna högt, vill event. vara behjälplig med skrifgöromål eller läxläs. med barn, om sjukvården det tillåter. Lön 60 kr. i mån., för längre tid 50 kr. Svar till "Ari", Udenäs.

Ex. sjukgymnast

önskar plats i familj eller som assistent å institut. Svar till "Gymnast", Landskrona-Posten, Landskrona.

Sjuksköterska.

önskar privat anställning snarast. Svar till "Goda rekommendationer", Svenska Dagbladets annonskont., Stockholm, f. v. b.

Plats som biträde i sjukvård

eller, i brist därpå som barnsköterska, önskar 21-årig flicka. Svar till "21 år", Allm. Tidn.-kontoret, Gäfle.

Kvinnlig sjukgymnast

önskar plats i familj. Är äfven villig hjälpa barn med läxläsning. Goda referenser. Svar till "E. H.", S. Gumælii Annonsbyrå, Malmö.

Språkkunnig dam

önskar mot allt fritt medfölja å resor eller plats som sällskap. Svar till "Gentle", p. r. Hufvudpostkontoret, Göteborg.

En bättre musikalisk flicka

önskar plats som husmoders hjälp helst där barn finnes. Svar till "Elin" Figgeholm p. r.

Plats som Husföreståndarinna

i bättre ungarhem eller där husmoder saknas önskas af allvarlig, stadgad flicka. Svar till "1 nov. 1909", Adolfsfors.

Slöjdlärlarinna, hvilken genomgått Högre Lärarinneseminarium, Handarb. Väners praktiska och teoretiska väfkurser, dess slöjdlärlarinnekurs, en folkhögskola samt en kurs i klädsömnad, önskar plats i skola, hem eller tapisseriäffär. Finna betyg finnas. Svar till "G. T.", Törnåkra.

Fotografer!

Plats i stad i mellersta Sverige önskas i midten af November, på helt år eller endast för vintern, af Flicka, skicklig i retusch och plåttagning, äfvensom i andra å en ateljé förekommande göromål. Kompetent att på egen hand förestå ateljé. Små pretentioner. Svar märkt "Y. Z. 8-årig praktik", under adress S. Gumælii Annonsbyrå, Stockholm, f. v. b.

25-årig flicka

önskar plats i familj som husmoders hjälp. Har förut innehaft dylik samt genomgått hushållsskola. Betyg finnes. Svar till "Familjemedlem", Uppsala p. r.

Värdinneplats

önskas af bildad yngre dam i ett godt hem, helst där barn finnes. Den sökande är praktisk, något musikalisk, barnkär, samt särskildt intresserad af att sköta ett hem. Bästa ref. finnes. Svar till "Hemtreffnad 1909", Tidningsk., Karlavägen 6. Stockholm.

Bildad tyska

undervisningsvan och villig att deltaga i husliga göromål (äfven i sömnad) önskar plats. Svar till "Genast" post. rest., Norrköping.

Två unga bildade flickor, den ena kunnig i husliga göromål och matlagning, den andra kunnig i husliga göromål och musik, önska plats i god familj i Stockholm eller trakten däromkring. Äro villiga att mot någon lön utföra hemmets sysslor och önska räknas som medlemmar af familjen. Ref.: Kyrkoherde Ramström, Järnboås. Svar till "21 och 27", Prästgården, Järnboås.

Bildad flicka,

kunnig i matl., bakn., sömnad och handarbeten, söker plats. Svar till "Huslig", p. r. Ljungbyhed.

Plats önskas af en 19 års flicka från landet i bättre familj (helst prästfamilj) för att lära hushåll. Är villig att deltaga i förefallande göromål. Svar emotses tacksamt inom 14 dagar adress "A. K.", Moholm, p. r.

LEDIGA PLATSER.

Vid Vänersborgs högre läroverk för kvinnlig ungdom blifva till nästa vårtermin tvänne lärarinneplatser lediga:

1) Med undervisningsskyldighet i modersmålet, historia och matematik på högre stadiet. Kompetens: Högre Lärarinneseminarium eller däremot svarande utbildning. Lön: 1,400 kr. jämte pensionsbidrag. 2) Med undervisningsskyldighet i kristendom, modersmålet, historia och tyska å lägre stadiet. Lön: 1,400 kr. för högre kompetens, eljes 1,200 kr. jämte pensionsbidrag. Fullständiga ansökningshandlingar böra insändas till Styrelsen före den 15 nov.

Styrelsen.

En stadssjuksköterskebefattning

i Halmstad är ledig fr. o. m. den 1 jan. 1910. Ansökningar insändas jämte ålders- och läkareintyg samt meritförteckning före den 28 nov. till förste stadsläkaren. Skyldigheter: enskild sjukvård och tjänstgöring å epidemisjukhuset vid behof. Förmåner: 500 kr. årslön; kr. 1:50 jämte kost för dygn vid sjukvård eller tjänstgöring.

Guvernant sökes

till landet, Stockholmstrakten, undervisningsvan, allvarlig, villig hjälpa till i hushållet, endast 12-årig flicka., musik fordras ej. Ansökan med foto, betygsafskr. till "Nu ledig", under adr. S. Gumælii Annonsbyrå, Sthlm.

För målning å finare träslöjd, hufvudsakligast för national- och allmogebilder sökes kompetent ung dam. Svar med löneanspråk, betyg (arbetsprof och foto event.) till "Slöjdmålning", Tranås.

Ung bildad, anspråkslös och barnkär flicka,

som tillsammans med dylik under husmoders ledning vill utföra alla inom ett hem förekommande göromål erhåller plats på landet i Värmland. Lön 12 kr. pr månad. Svar, helst med fotografi, till "Familjemedlem", Forshaga p. r.

Hushållerskeplats.

På större gods i Västergötland finnes plats för en skicklig och i större landthushåll erfaren hushållerska. Bästa rek. fordras. Kokerska finnes. Vidare meddelar Linnég. 85 n. b. t. v., Sthlm eller "H. K.", Tåned.

Kvinnlig kontorsplats

å Badanstaltens vid Nynäs Hafsbad kontor. Sökande bör kunna själfständigt sköta vanliga kontorsgöromål, kassa och korrespondens samt tala minst ett främmande språk, helst engelska. Skriftliga ansökningar med ref. etc. och helst fotografi till A.-B. Nynäs Villastad, Centralpalatset, Stockholm.

För anspråkslös, gladlynt, helst musikalisk flicka, som mot fritt vivre och någon lön vill deltaga i alla husliga sysslor, finnes plats. Svar med foto. till Fru Ing. Clausen, Holbæk, Danmark.

En barnfröken

barnkär och pliktrogen, hemma i späda barns vård, erhåller plats nu genast att sköta ett två månader gammalt barn. Svar med betyg och löneanspråk till postfach 47, Eksjö.

Bildad barnkär flicka erhåller plats på herrgård i Södermanland att vårda 3 små flickor om 2½, 4½ och 7 år. Den sökande bör vara fullt frisk, hafva glatt och jämt lynne, godt ordningssinne samt vara något kunnig i sömnad. Svar till Fru Maria Ekengren, Malm, Bettna.

Bättre, duglig o. frisk

flicka, kunnig i matlagning samt villig att deltaga i alla inomhus förekommande göromål, äfven med vården af en 6 mån. gammal flicka, erhåller plats d. 1 nov. å större landegendom. Svar till "Familjemedlem", Morarp, p. r.

Plats i stad i Västmanland, liflig trakt, får enkel, frisk, bildad flicka, kunnig i matlagning. Nya Inack.-Byrån, Brunkebergsg. 3 B, Sthlm.

Modebyrån,

Drottninggatan 81 A, 2 tr. Stockholm.

A. T. Brunkeb. 719. R. T. Vasa 261.

meddelar råd

vid val af damtoalletter, färger, modeller m. m., vid ordnandet af våningar, dekorering för fester m. m. Uppköper modevaror för damer i landsorten. Moderat arvode.

Fru A. Beijer, kl. 11—5.

Gynna

Dagnys annonsörer!

Sprid Veckotidningen DAGNY!

Deposition & Sparkassa

5%

KÖPMANNABANKEN,
Arsenalsgatan 9,
Södermalmstorg 8,
STOCKHOLM.
Aktiekapital 3,000,000 kr.

Kristinehamns Praktiska Skola

(För män och kvinnor. Grundad 1878)
Hushållsafdelning med husmoderskurs.
Slöjdfafdelning: Väfnad, sömnad, träsnideri, läderplastik m. m.

Sjukvård i hemmet.

Kort sjukvårdskurs för husmödrar och unga flickor i hemmen börjar den 25 Okt.

Begär prospekt.

Tunnelgatan 25, STOCKHOLM.

Sally Peterson,
Sjuksköterska.

Riks. 68 98. Allm. 82 11.

Folkskolans Barntidning

utgifven och redigerad af *STINA QUINT* utkommer 1909 i sin adertonde årgång.

Ett rikt illustrerad nummer hvarje vecka, 36 veckor under året.

Bästa och lämpligaste läsning för barn af alla samhällsklasser.

Prenumerera å närmaste postkontor. Pris för helt år Kronor 1: 65, halft år 90 öre.

Föreningens för Kvinnans Politiska Rösträtt i Stockholm

medlemmar uppmanas att vid ombyte af bostad uppge såväl gammal som ny adress antingen till Föreningens kassaförvaltare, fröken Stina Quint, Artillerigatan 4, eller på Föreningens byrå, Lästmakaregatan 6, Allm. tel. Br. 9 44. Till dessa expeditioner kunna äfven medlemsafgifter insändas.

Rodenstamska Slöjd- och Hushållsskolan Hudiksvall.

Husmoderskurs. Skolköksläroinnekurs. Slöjdläroinnekurs. Hemslöjds- och Växtfärgningskurs.

7 meter mörkblå Damcheviot tjock stark vintervara 70 cm bred finnes äfven i svart, grå, brun eller röd färg till 4,20. Blustyg 2,9 met. prima velourflanell, 70 cm. bred i 100-tals vackra mönster, som vanligen kostar 75 öre m. erhålles till 1 kr., 10 bitar 9,30. Rosatvills till underkläder, kraftig stark vara 32 öre met., d:o extra prima skår eller blå äfven passande till herrkalsonger 0,40 met. Tillskrif Otto Oskarson, Gamla Kungsholmsbrogatan 23 A., Stockholm.

Tandvårk.

Såsom fallet är vid **vårk**, **försakad af yttre skador**, likaså kan **tandvårk** i många fall raskt **häfvas**, i andra **lindras** genom behandling med Salubrin. Allt kan dock missbrukas genom öfverdrifter och understundom använda patienter Salubrin outspädt, så att det skadar slemhinnorna. Om däremot bruksanvisningen iakttages, kan Salubrin icke göra skada utan endast nytta.

Tillhandahålles i Parfym-, Speceri & Färgaffärer. Partilager hos Geijer & Co., Akademigränd 1, Stockholm.

För kapitalister, särskildt fruntimmer, har det länge varit ett önskningsmål att kunna öfverlämna vården af sina värdepapper och skötseln af sina affärer åt någon person eller institution, som med absolut säkerhet förenade punktlighet och noggrannhet i utförandet af det anförtrodda uppdraget äfvensom prisbillighet. En sådan institution är

Stockholms Enskilda Banks Notariatafdelning (Lilla Nygatan 27, expeditionstid 10—4),

som under garanti af **Stockholms Enskilda Bank** åtager sig vård och förvaltning af enskilda personers och kassors värdepapper.

Exempel 1. Om en person hos Notariatafdelningen deponerar obligationer, inkasserar Notariatafdelningen vid förfallotiderna kuponger och tillhandahåller deponenten influtna medel. Vidare efterter Notariatafdelningen utlotningar af obligationer och underrättar deponenten i god tid, ifall en denne tillhörig obligation blifvit utlottad, samt lämnar förslag till ny placering af det ledigblifna kapitalet.

Exempel 2. Om inteckningar deponeras hos Notariatafdelningen, underrättar Notariatafdelningen gäldenären därom att räntorna å inteckningarna skola till afdelningen inbetalas, hvarefter de medel, som inflyta, till deponenten redovisas. Vidare tillser Notariatafdelningen, att inteckningarna blifva i vederbörlig tid förnyade. Om en hos afdelningen deponerad inteckning genom underlåten förnyelse skulle förfalla, ersätter **Stockholms Enskilda Bank** därigenom uppkommen skada.

Förvaringsafgift: 50 öre för år per 1,000 kronor af depositionens värde, dock ej under två kronor.

Fem praktiga äfventyrsböcker för barn och ungdom.

Tsarens kurir. Berättelse för barn och ungdom. Fritt efter Jules Verne af **Alfred Smedberg**. 352 sidor med 47 illustrationer af **Karl Aspetin**. Kartonnerad. Pris 75 öre.

Parzival. En riddarsaga från medeltiden. Bearbetning af **Hugo Gyllander**. 259 sidor. Med 45 illustrationer af **Ingeborg Uddén**. Kartonnerad. Pris 75 öre.

Sagogrottan i Sagoskogen. En samling sagor af **Harald Östenson**. 303 sid., 50 illustrationer. Kartonnerad. Pris 75 öre.

Den hemlighetsfulla ön. Berättelse för barn och ungdom. Fritt efter Jules Verne af **Alfred Smedberg**. 312 sidor, 44 illustrationer af **Brita Ellström**. Kartonnerad. Pris 75 öre.

Hjälten bland hjältar skildrade för barn och ungdom af **Marie Louise Charles G. Gordons** lif och stordåd, **ise Gagner**. 304 sidor, 33 illustrationer af **Edv. Berggren**. Kartonnerad. Pris 75 öre.

Erhålles i hvarje bokhandel eller direkt från
Folkskolans Barntidnings Förlag, Stockholm. (Stina Quint.)

Fredrika-Bremer-Förbundet: Drottninggatan 54.

Rikstel. 27 62. Förbundets byrå öppen 11—4. Allm. tel. 48 16.

Fredrika-Bremer-Förbundets Sjuksköterskebyrå: Tunnelg. 25.

Rikstel. 68 98. Allm. tel. 82 11.

Innehållsförteckning.

Dagens nummer innehåller:

Hemarbetet i Schweiz. Af **Naima Sahlbom**.

Kvinnan och bankarbetet. Af **Christina R.**

Rösträtt och hemslöjd. Af **Alexander Antal**.

Den 150:de rösträttsföreningen.

Utlandet.

Gustafva Hjelmmerus.

H. C. Andersen. II. Af **Maria Holmström**.

Svenska Hems årsmöte.

Casa internazionale di Alassio. Af **Tyra Kleen**.

Hvita Bandets verksamhet 1938.

Notiser.

Föreningsmeddelanden.

Kvinnliga arbetsområden.

Utbildningskurser m. m.
Muntliga och skriftliga
upplysningar genom

Fredrika-Bremer- Förbundets Byrå,

54 Drottninggatan.

**Prenumeration å Dagny sker å närmaste postanstalt
eller bokhandel.**